

BIỆN PHÁP QUẢN LÝ GIÁO DỤC HOÀ NHẬP Ở CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC TRONG QUẬN 11- THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

*MEASURES FOR MANAGEMENT OF ENTERPRISE EDUCATION
IN PRIMARY SCHOOLS IN DISTRICT 11- HO CHI MINH CITY*

TẠ MỸ LINH

Trường Tiểu học Nguyễn Thị Nhỏ, Q11, Thành phố Hồ Chí Minh, linh_my_miss6@yahoo.com.vn

THÔNG TIN	TÓM TẮT
<p>Ngày nhận: 02/6/2019 Ngày nhận lại: 08/6/2019 Duyệt đăng: 18/6/2019 Mã số: TCKH-S02T06-B17-2019 ISSN: 2354 – 0788</p> <p>Từ khóa: giáo dục, hòa nhập, học sinh tiểu học, Quận 11.</p> <p>Key words: education, integration, elementary school students, District 11 .</p>	<p><i>Bài viết trình bày kết quả khảo sát về thực trạng quản lý giáo dục hòa nhập ở các trường tiểu học trong Quận 11, Thành phố Hồ Chí Minh: Nhận thức của cán bộ quản lý về tầm quan trọng của quản lý giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật; Thực trạng lập kế hoạch giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật; Thực trạng tổ chức giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật; Thực trạng lãnh đạo giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật; Thực trạng kiểm tra đánh giá giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật. Từ đó, đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao quản lý giáo dục hòa nhập ở các trường tiểu học trong Quận 11.</i></p> <p>ABSTRACTS <i>The paper presents results of the survey on the status of management of inclusive education in primary schools in District 11, Ho Chi Minh City: The perception of managers about the importance of managing inclusive education for children with disabilities; Situation plan of inclusive education for children with disabilities; Situation organize inclusive education for children with disabilities; Situation leadership of inclusive education for children with disabilities; Situation monitoring and evaluation of inclusive education for children with disabilities. Since then, the proposed measures to improve the management of inclusive education in primary schools in District 11.</i></p>

1. DẶT VẤN ĐỀ

Trong những năm gần đây, nhằm đảm bảo sự bình đẳng về cơ hội học tập cho mọi trẻ em, giáo dục phổ thông đang dành sự quan tâm đặc biệt cho đối tượng trẻ khuyết tật. Như bất cứ trẻ

em nào, “Trẻ khuyết tật được hưởng đầy đủ các quyền của trẻ em và quyền của người khuyết tật theo quy định của pháp luật; được hỗ trợ, chăm sóc, giáo dục đặc biệt để phục hồi chức năng, phát triển khả năng tự lực và hòa nhập xã hội

(Quốc hội, 2016)”. Điều đó được thể hiện rõ trong đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước. Nhiều chính sách, chiến lược, quyết định được ban hành để định hướng, hướng dẫn thực hiện giáo dục cho trẻ khuyết tật. Quan tâm đến trẻ khuyết tật, trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt là một chủ trương đúng đắn của Đảng và Nhà nước, thể hiện rõ trách nhiệm và tính nhân đạo của toàn xã hội.

2. MỘT SỐ KHÁI NIỆM

Trẻ khuyết tật: Tổ chức Y tế thế giới, khái niệm khuyết tật dựa vào những đặc điểm sức khỏe, những hạn chế trong hoạt động của cá thể và môi trường sống của họ. Từ đó nhận diện khuyết tật dựa vào 3 yếu tố cơ bản: những thiếu hụt về cấu trúc cơ thể và suy giảm chức năng; những hạn chế trong hoạt động do khuyết tật gây ra; những khó khăn trở ngại do môi trường sống đem lại làm cho họ không thể tham gia đầy đủ và có hiệu quả mọi hoạt động của cộng đồng, xã hội (Liên Hiệp quốc, 2007). Trẻ khuyết tật là những trẻ có những khiếm khuyết về cấu trúc hoặc các chức năng cơ thể hoạt động không bình thường dẫn đến gặp khó khăn nhất định và không thể theo được chương trình giáo dục phổ thông nếu không được hỗ trợ đặc biệt về phương pháp giáo dục - dạy học và những trang thiết bị trợ giúp cần thiết (Nguyễn Xuân Hải, 2015).

Trẻ khuyết tật ở trường tiểu học: Trẻ khuyết tật ở trường tiểu học cũng được xem như là học sinh tiểu học. Tuổi của học sinh tiểu học từ 6 - 14 tuổi (tính theo năm). Tuy nhiên độ tuổi của trẻ khuyết tật ở trường tiểu học được quy định cho phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý của trẻ “trẻ khuyết tật có thể vào học lớp một ở độ tuổi từ 7 - 14 tuổi (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2012)”.

Quản lý giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật là sự tác động có kế hoạch, có tổ chức, có

định hướng của chủ thể quản lý giáo dục hòa nhập đến đối tượng quản lý dựa theo những yêu cầu có tính chất khách quan về lý luận và thực tiễn giáo dục hòa nhập nhằm đạt được các mục tiêu quản lý giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật đã đề ra (Nguyễn Xuân Hải, 2015).

3. THỰC TRẠNG QUẢN LÝ GIÁO DỤC HÒA NHẬP Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC QUẬN 11, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

3.1. Nhận thức của cán bộ quản lý về tầm quan trọng của quản lý giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật

Trong hoạt động nhận thức về tầm quan trọng của việc quản lý đối với hiệu quả quản lý hoạt động giáo dục hòa nhập là nội dung được hầu hết các cán bộ quản lý công nhận. Kết quả khảo sát trên cho thấy đội ngũ cán bộ quản lý ở các trường tiểu học có nhận thức cao về tầm quan trọng của việc quản lý hoạt động giáo dục hòa nhập ở trường tiểu học, đây sẽ là điều kiện thuận lợi trong việc áp dụng các biện pháp quản lý vào thực tiễn. Đội ngũ cán bộ quản lý có nhận thức tốt nhưng chưa chú ý đến việc nâng cao nhận thức cho đội ngũ của nhà trường. Do đó, trong quản lý, cần tập trung nâng cao nhận thức về ý nghĩa của giáo dục hòa nhập, đặc biệt là với đối tượng giáo viên.

3.2. Thực trạng lập kế hoạch giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật

Để đảm bảo quản lý giáo dục hòa nhập đi đúng hướng, đúng mục tiêu đề ra, việc lập kế hoạch là nhiệm vụ quan trọng của các nhà quản lý. Việc lập kế hoạch ở tất cả các nội dung giáo dục hòa nhập là quan trọng như nhau nên khảo sát việc lập kế hoạch được tiến hành trên tất cả nội dung của giáo dục hòa nhập. Thực trạng lập kế hoạch được thể hiện qua kết quả khảo sát sau:

Bảng 1. Kết quả khảo sát nội dung kế hoạch giáo dục hòa nhập

TT	Nội dung	Min	Max	ĐTB	ĐLC	Thứ hạng
1	Xây dựng kế hoạch giáo dục hòa nhập căn cứ vào nhiệm vụ năm học	1	3	2.46	.523	5
2	Dự trù nhân lực, tài lực, vật lực trong nhà trường tham gia công tác giáo dục hòa nhập	1	4	3.36	.659	1
3	Lên kế hoạch cho việc tích hợp các giáo dục hòa nhập trong các môn học khác theo chương trình	1	4	2.86	.943	4
4	Xây dựng các biện pháp quản lý giáo dục hòa nhập cho học sinh hòa nhập sao cho phù hợp từng đối tượng	1	3	2.39	.745	6
5	Có kế hoạch dành cho học sinh cá biệt, chậm phát triển dạng nặng	1	4	3.11	.589	2
6	Lên kế hoạch cho việc phối kết hợp các tổ chức đoàn thể hỗ trợ cho học sinh hòa nhập	1	4	3.06	.709	3

Theo kết quả khảo sát đa phần không đánh giá cao phần nội dung của giáo dục hòa nhập, đánh giá 02 nội dung ở mức trung bình như: “Xây dựng kế hoạch giáo dục hòa nhập căn cứ vào nhiệm vụ năm học” 2.46 và “Xây dựng các biện pháp quản lý giáo dục hòa nhập cho học sinh hòa nhập sao cho phù hợp từng đối tượng” 2.39. Hỏi ý kiến cán bộ quản lý và giáo viên cho rằng Hòa nhập không có nghĩa là xếp chỗ cho trẻ khuyết tật trong trường lớp và không phải tất cả mọi trẻ đều đạt trình độ hoàn toàn như nhau trong mục tiêu giáo dục. Giáo dục hòa nhập đòi hỏi sự hỗ trợ cần thiết để mọi học sinh phát triển hết khả năng của mình. Sự hỗ trợ cần thiết đó được thể hiện trong việc điều chỉnh chương trình, các đồ dùng dạy học, dụng cụ hỗ trợ đặc biệt, các kỹ năng giảng dạy đặc thù.

Có 3 nội dung đánh giá mức khá: “Lên kế hoạch cho việc tích hợp các hoạt động giáo dục hòa nhập trong các môn học khác theo chương trình” 2.86, “Có kế hoạch dành cho học sinh cá biệt, chậm phát triển dạng nặng” 3.11, “Lên kế hoạch cho việc phối kết hợp các tổ chức đoàn thể hỗ trợ cho học sinh hòa nhập” 3.06, vì thực hiện tốt việc lập kế hoạch hoạt động giáo dục hòa nhập thì việc nắm mục tiêu quản lý là rất

quan trọng, thế nhưng khi khảo sát về việc nắm mục tiêu quản lý giáo dục hòa nhập, có 15/40 cán bộ quản lý không nêu được đầy đủ, chính xác. Bên cạnh đó nhiều giáo viên cho rằng: “Chưa thấy hiệu trưởng triển khai bất cứ kế hoạch nào về giáo dục hòa nhập, chỉ có phó hiệu trưởng nêu một số quy định về giáo dục giáo dục hòa nhập trong các buổi họp chuyên môn”. Cho rằng một số cán bộ quản lý, giáo viên chủ nhiệm chưa có nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của việc lập kế hoạch. Đây cũng chính là một trong những nguyên nhân quan trọng làm cho chất lượng giáo dục hòa nhập còn nhiều hạn chế. Cần đẩy mạnh việc lập kế hoạch giáo dục hòa nhập ở nhà trường. Để làm được điều đó cần bồi dưỡng thêm cho cán bộ quản lý, giáo viên về tầm quan trọng của lập kế hoạch, các kỹ năng lập kế hoạch, nội dung của bản kế hoạch trong định hướng thực hiện nội dung giáo dục hòa nhập.

Hiện nay Thành phố và Quận 11 rất quan tâm đến đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị cho việc giáo dục hòa nhập, nên kết quả khảo sát “Dự trù nhân lực, tài lực, vật lực trong nhà trường tham gia công tác giáo dục hòa nhập” được đánh giá tốt 3.36.

Bảng 2. Kết quả khảo sát công tác lập kế hoạch giáo dục hòa nhập

TT	Nội dung	Min	Max	ĐTB	ĐLC	Thứ hạng
1	Kế hoạch năm	1	4	3.10	.780	4
2	Lên kế hoạch cho từng học kì	2	4	3.41	.517	1
3	Lên kế hoạch cho từng tháng	1	4	3.12	.577	2
4	Lên kế hoạch cho từng tuần	1	4	3.12	.897	2
5	Kế hoạch cá nhân	1	4	3.01	.772	5

Theo bảng 2 kết quả khảo sát 90 đối tượng bao gồm 20 cán bộ quản lý và 70 giáo viên cho thấy đa phần đều đánh giá công tác lên kế hoạch giáo dục nghề nghiệp là khá tốt, thể hiện qua điểm trung bình từ 3.01 đến 3.41. Tuy nhiên cũng có ý kiến trái chiều về đánh giá công tác kế hoạch từng tháng, từng tuần và kế hoạch cá nhân, một số đối tượng giáo viên có kinh nghiệm lâu năm và cán bộ quản lý đánh giá cao các công tác này, ngược lại giáo viên trẻ, giáo viên thâm niên ít thì không đánh giá. Muốn thực hiện tốt kế hoạch giáo dục hòa nhập thì khâu tổ chức triển khai thực hiện kế hoạch là một bước rất quan trọng. Xây dựng cơ cấu, phân công nhiệm vụ, xác định mối quan hệ trong phối hợp công tác một cách cụ thể, rõ ràng sẽ giúp đạt mục tiêu quản lý giáo dục hòa nhập đã đề ra không chú trọng để kế hoạch tuồn vì lý do hiệu trưởng cần thực hiện tốt việc phân công cho phó hiệu trưởng, nhân viên học vụ thực hiện hồ sơ, đánh giá và xếp lớp cho trẻ khuyết tật học hòa nhập. Chức năng quản lý này được thực hiện tương đối đồng đều ở các trường.

“*Tổ chức kiểm tra, đánh giá kết quả giáo dục hòa nhập*” cũng được thực hiện tốt Thông qua “*Hồ sơ tổ chức kiểm tra định kì năm học 2016-2017*” ở 10 trường cho thấy đây là nội dung được tổ chức thực hiện tương đối tốt, hồ sơ lưu trữ đầy đủ vì gắn với công tác tổ chức kiểm tra đánh giá học sinh toàn trường, có sự phân công cụ thể, rõ ràng trong kiểm tra đánh giá trẻ khuyết tật.

“*Tổ chức xây dựng mục tiêu, lập kế hoạch giáo dục cá nhân cho từng trẻ khuyết tật*” và “*Tổ chức thực hiện các nội dung giáo dục cho trẻ khuyết tật*” Tuy nhiên khi nghiên cứu “*Hồ sơ phân công chuyên môn đầu năm học 2016-2017 và 2017-2018*” ở 10 trường cho thấy việc phân công nhiệm vụ giáo viên chủ nhiệm của lớp không có học sinh học hòa nhập và lớp có học sinh học hòa nhập là như nhau, chưa có sự quy định cụ thể rõ ràng nhiệm vụ và mối quan hệ trong công tác giữa giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn, các cá nhân, tổ chức tham gia vào quá trình giáo dục hòa nhập. 15/70 giáo viên chủ nhiệm khi được phỏng vấn: “Việc lập kế hoạch giáo dục cá nhân cho trẻ khuyết tật được thực hiện như thế nào?” cho rằng: “Việc lập kế hoạch giáo dục cá nhân trẻ khuyết tật chỉ có giáo viên chủ nhiệm phụ trách, không có sự tham gia của cán bộ quản lý, giáo viên cốt cán, nhân viên y tế... theo quy định. Và bản kế hoạch giáo dục cá nhân chỉ được lập một bản do giáo viên chủ nhiệm lưu giữ”.

Việc “*Tổ chức xác định khả năng và nhu cầu giáo dục hòa nhập*” tiến hành phỏng vấn sâu 15 giáo viên ở 10 trường về việc tổ chức xác định khả năng, nhu cầu cho trẻ khuyết tật, thì 15/70 giáo viên chủ nhiệm thừa nhận rằng “*Bản thân giáo viên chưa quan tâm đến việc xác định khả năng, nhu cầu của trẻ khuyết tật vì chưa có sự triển khai, phân công nhiệm vụ thực hiện của hiệu trưởng.*”

Hỏi ý kiến cán bộ quản lý việc kế hoạch đầu năm và kiểm tra theo quy trình sao cho phù hợp của từng đối tượng và sự phát triển của mỗi em qua sổ kế hoạch cá nhân là rất quan trọng. Coi nhà trường như một xã hội thu nhỏ và phản ánh tính chất đa dạng của xã hội. Vì vậy môi trường giáo dục phải được chú ý cải thiện sao cho phù hợp nhu cầu học tập đa dạng của học sinh. Mọi học sinh đều được tôn trọng và đều có giá trị như nhau; học ở trường nơi mình sinh sống; mọi học sinh được hưởng một chương trình giáo dục, điều này vừa thể hiện sự bình đẳng trong giáo dục, vừa thể hiện sự tôn trọng; điều chỉnh chương trình, đổi mới phương pháp dạy học và thay đổi quan điểm. Sau đó Cán bộ quản lý mới tập huấn lại các phương pháp giáo dục cụ thể cho từng cá nhân học sinh học hòa nhập.

Nhìn chung việc “*Tổ chức quản lý giáo dục hòa nhập*” được thực hiện ở mức độ tốt hơn so với việc lập kế hoạch. Tuy nhiên qua thực trạng khảo sát, hiệu trưởng cần quan tâm nhiều hơn đến nội dung “*Tổ chức xác định khả năng và nhu cầu của trẻ khuyết tật học hòa nhập*” vì kết quả của việc này là căn cứ để xác định mục tiêu, kế hoạch giáo dục cá nhân cho từng trẻ.

3.3. Thực trạng tổ chức giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật

Theo số liệu khảo sát trên 20 cán bộ quản lý và 70 giáo viên đều đánh giá 02 nội dung đánh giá tốt, 5 nội dung đánh giá khá, 1 nội dung đánh giá trung bình. Phần nội dung đánh giá tốt hơn so với các nội dung khác: “Hiệu trưởng bố trí nhân lực hợp lý” điểm trung bình 3.34 và “Động viên, kích thích, uốn nắn việc thực thi kế hoạch đề ra” điểm trung bình 3.29. Trao đổi cán bộ quản lý và giáo viên thì cho rằng hiệu trưởng phải phân bổ sao cho hợp tình hợp lý, chọn giáo viên lâu năm có nhiều kinh nghiệm và đã qua các cuộc tập huấn do sở và phòng giáo dục tổ chức.

Phần 5 nội dung đánh giá khá như: “Phân công nhiệm vụ đến từng cán bộ, giáo viên và các tổ chức trong nhà trường” 3.16, “Hướng dẫn chi tiết cho cán bộ, giáo viên và các tổ chức

liên quan đến giáo dục hòa nhập đã xây dựng từ đầu năm” 3.10, “Giám sát các hoạt động của mọi người tham gia vào công tác giáo dục hòa nhập cho học sinh” 3.13, “Yêu cầu cao sự gương mẫu của cán bộ, giáo viên, nhân viên nhằm giáo dục hòa nhập cho học sinh” 3.23, “Phối hợp với các lực lượng xã hội trong và ngoài nhà trường để giáo dục hòa nhập cho học sinh” 3.14. Do đó việc khảo sát về thực trạng lãnh đạo giáo dục hòa nhập chỉ đi sâu vào hoạt động lãnh đạo thực hiện các nội dung giáo dục về kiến thức, kỹ năng xã hội, chăm sóc sức khỏe và phục hồi chức năng cho từng học sinh học hòa nhập và các dạng tật. *Việc đánh giá và chỉ đạo, tạo động lực của hiệu trưởng trong thực hiện nội dung giáo dục cho giáo dục hòa nhập*”, 15/70 giáo viên chủ nhiệm thừa nhận “*Thiếu những chỉ đạo từ cấp trên trong thực hiện các nội dung giáo dục về kiến thức, kỹ năng xã hội, chăm sóc sức khỏe và phục hồi chức năng cho giáo dục hòa nhập. Chúng tôi cần được tập huấn nhiều hơn để nắm rõ kiến thức về đặc điểm, phương pháp, hình thức giáo dục cho trẻ khuyết tật theo từng dạng tật khác nhau*”.

Phần nội dung “Sắp xếp, tạo điều kiện tốt giáo dục hòa nhập cho học sinh” không được đánh giá với điểm trung bình khá thấp 2.33. Qua hỏi ý kiến một số giáo viên thì cho rằng với kế hoạch và nội dung giáo dục khá nhiều, trong khi đó cơ sở vật chất, tài chính chưa đáp ứng để hoàn thành kế hoạch và nội dung giảng dạy. Đối với công tác phối hợp giữa các lực lượng trong công tác giáo dục hòa nhập kết quả khảo sát cho thấy sự phối hợp giữa ban giám hiệu - giáo viên chủ nhiệm và ban giám hiệu - phụ huynh học sinh được đánh giá cao biểu đạt qua điểm trung bình rất tốt 3.56 và 3.49. Ngược lại giữa giáo viên chủ nhiệm và phụ huynh học sinh lại đánh giá thấp với điểm trung bình 2.39. Qua hỏi ý kiến cán bộ quản lý cho rằng giáo viên và cha mẹ học sinh hòa nhập cần phối hợp chặt chẽ, để giáo dục cho trẻ phát triển theo từng tiến độ giáo dục.

Bảng 3. Kết quả khảo sát công tác tổ chức giáo dục hòa nhập

TT	Nội dung	Min	Max	ĐTB	ĐLC	Thứ hạng
Phân công, phân nhiệm trong công tác giáo dục hòa nhập						
1	Hiệu trưởng bố trí nhân lực hợp lý	3	4	3.34	.478	1
2	Phân công nhiệm vụ đến từng cán bộ, giáo viên và các tổ chức trong nhà trường	1	4	3.16	.847	4
3	Sắp xếp, tạo điều kiện tốt cho các giáo dục hòa nhập cho học sinh	1	3	2.33	.670	8
4	Hướng dẫn chi tiết cho cán bộ, giáo viên và các tổ chức liên quan đến giáo dục hòa nhập đã xây dựng từ đầu năm	1	4	3.10	.900	6
5	Giám sát các hoạt động của mọi người tham gia vào công tác giáo dục hòa nhập cho học sinh.	1	4	3.13	.864	7
6	Động viên, kích thích, uốn nắn việc thực thi kế hoạch đề ra	2	4	3.29	.480	2
7	Yêu cầu cao sự gương mẫu của cán bộ, giáo viên, nhân viên nhằm giáo dục hòa nhập cho học sinh	3	4	3.23	.425	3
8	Phối hợp với các lực lượng xã hội trong và ngoài nhà trường để giáo dục hòa nhập cho học sinh	1	4	3.14	.758	5
Phối hợp trong giáo dục hòa nhập giữa các đội ngũ						
9	Ban giám hiệu - giáo viên chủ nhiệm	1	4	3.56	.563	1
10	Ban giám hiệu - giáo viên bộ môn	1	4	2.97	.893	7
11	Ban giám hiệu - Đoàn - Đội	1	4	3.06	.642	5
12	Ban giám hiệu - phụ huynh học sinh	1	4	3.49	.566	2
13	Giáo viên chủ nhiệm - giáo viên bộ môn	1	4	3.01	.772	4
14	Giáo viên chủ nhiệm – Đoàn - Đội	1	4	2.99	.977	6
15	Giáo viên chủ nhiệm – phụ huynh học sinh	1	4	2.39	.534	8
16	Giáo viên bộ môn - Đoàn - Đội	3	4	3.17	.375	3

Điều đó thể hiện nguyện vọng, tâm tư của họ muốn cho con mình được học tập được hòa nhập xã hội như những người khác. Nhưng các bậc phụ huynh của trẻ bình thường lại tỏ ra băn khoăn, lo lắng, không hợp tác, chia sẻ, cảm thông. Vì vậy, khi tiến hành giáo dục hòa nhập, giáo viên cần phải lưu tâm để tạo sự kết nối giữa họ với nhau. Làm được việc này sẽ giúp trẻ khuyết tật mau chóng hòa nhập bạn bè, mạnh

dạn trong giao tiếp, đạt được sự tiến bộ trong học tập. Trong quản lý giáo dục hòa nhập, người Hiệu trưởng đã làm tốt công tác phối hợp các lực lượng giáo dục trong giáo dục hòa nhập trẻ khuyết tật, thường xuyên thông báo cho cha mẹ trẻ về sự tiến bộ của trẻ khuyết tật ở trường. Hiệu trưởng các trường tiểu học cũng đã tạo điều kiện về cơ sở vật chất như đồ dùng dạy học sao cho phù hợp với học sinh hòa nhập, nhiều hơn một

chút so với các lớp bình thường khác, còn các dụng cụ trợ giúp cho trẻ khuyết tật còn rất ít. Mặc dù còn hạn chế nhưng Hiệu trưởng cũng là người tổ chức can thiệp sớm và cùng giáo viên tích cực hướng dẫn phụ huynh trẻ khuyết tật, nhưng việc khám sàng lọc, chẩn đoán, can thiệp sớm cho trẻ khuyết tật còn chưa được thực hiện một cách thường xuyên và đồng bộ. Điều đó cũng làm cho công tác quản lý giáo dục hòa nhập của nhà trường gặp nhiều khó khăn. Cho nên rất cần sự phối hợp với các ban ngành và Đoàn thể.

3.4. Thực trạng lãnh đạo giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật

Chuẩn bị nguồn giáo viên cho giáo dục hòa nhập, tập trung vào đào tạo kiến thức và kỹ năng cho lực lượng giáo viên hiện có của các trường, đào tạo nhóm giáo viên nguồn; nâng cao nhận thức, nguyên lý và kỹ thuật về giáo dục hòa nhập cho lãnh đạo các trường tiểu học, cũng nói lên vai trò của các bộ trong việc phát triển chương trình, như vậy, góp phần phát triển nguồn nhân lực dạy trẻ khuyết tật bằng hình thức đào tạo, bồi dưỡng ngắn hạn, giáo dục hòa nhập Thành phố Hồ Chí Minh luôn có các chương trình bồi dưỡng cho giáo viên các trường. Mời các chuyên gia nước ngoài tập huấn về can thiệp sớm, các dạng tật cho giáo viên các trường có học sinh học giáo dục hòa nhập và phụ huynh cùng tham gia tập huấn. Trong công tác chỉ đạo người quản lý hoạt động được đánh giá chỉ được đánh giá

thực hiện ở mức độ trung bình. Kết quả khảo sát phỏng vấn cán bộ quản lý cho thấy nguyên nhân là do hiệu trưởng chưa chú trọng đến thực hiện đồng đều các chức năng quản lý.

Việc quản lý chú trọng nhiều đến chức năng tổ chức và kiểm tra đánh giá, chưa quan tâm nhiều đến công tác lập kế hoạch và lãnh đạo thực hiện giáo dục hòa nhập. Do đó cần đẩy mạnh việc lập kế hoạch các nội dung giáo dục hòa nhập. Cán bộ quản lý luôn tăng cường vai trò lãnh đạo của hiệu trưởng trong thực hiện nội dung “Giáo dục về kiến thức, kỹ năng xã hội, chăm sóc sức khỏe và phục hồi chức năng cho trẻ khuyết tật”. Việc kiểm tra đánh giá nhận thức của cán bộ quản lý, giáo viên và cha mẹ trẻ khuyết tật về ý nghĩa của giáo dục hòa nhập đạt mức độ “Khá”, Có sự chênh lệch trong nhận thức giữa cán bộ quản lý và giáo viên. Từ thực trạng về nhận thức trên dẫn kết quả thực hiện mục tiêu giáo dục hòa nhập ở các trường tiểu học chỉ đạt mức “Trung bình”. Cần xem xét lại vai trò lãnh đạo, quản lý của hiệu trưởng để đạt mục tiêu giáo dục hòa nhập ở các trường tiểu học trong Quận 11 còn quá sơ sài, kiểm tra qua loa, chưa chú trọng đến nội dung thực hiện theo từng dạng tật. Cán bộ quản lý cần chú tâm vào kế hoạch của đầu năm, thường xuyên kiểm tra đánh giá ở từng dạng tật mà học sinh học hòa nhập.

3.5. Thực trạng kiểm tra đánh giá giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật

Bảng 4. Kết quả khảo sát công tác kiểm tra, đánh giá giáo dục hòa nhập

TT	Nội dung	Min	Max	ĐTB	ĐLC	Thứ hạng
1	Kiểm tra công tác giáo dục hòa nhập học sinh của giáo viên chủ nhiệm	1	3	1.91	.593	5
2	Kiểm tra công tác giáo dục hòa nhập học sinh của giáo viên bộ môn	1	4	3.14	.931	2
3	Kiểm tra công tác giáo dục hòa nhập học sinh của Đoàn - Đội	1	4	3.03	.905	3
4	Kiểm tra hoạt động tự quản của học sinh	3	4	3.36	.481	1
5	Kiểm tra các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp của các bộ phận	1	4	3.03	.854	3

Hoạt động kiểm tra công tác giáo dục hòa nhập được thực hiện tất cả các tổ chức chuyên môn và tổ chức chính trị của nhà trường. Có 4 tiêu chí được đánh giá từ khá đến tốt, biểu đạt điểm trung bình từ 3.03 đến 3.36. Trong đó phần nội dung “Kiểm tra hoạt động tự quản của học sinh” được đánh giá rất tốt, điểm trung bình 3.36, đa phần giáo viên chủ nhiệm đều cho rằng công tác giáo dục hòa nhập rất vất vả nhưng chế độ không nhiều, giáo viên cần sự động viên, khích lệ của hiệu trưởng nhiều hơn nữa để thực hiện tốt công tác này. Bên cạnh đó có rất ít đợt tập huấn cho cán bộ quản lý và giáo viên. Tuy có chỉ đạo tự bồi dưỡng trong chương trình bồi dưỡng thường xuyên nhưng không hiệu quả và chưa có giáo viên nào được đào tạo bài bản về giáo dục hòa nhập. Từ năm 2016 đến nay, Phòng Giáo dục và Đào tạo Quận 11 chỉ tổ chức tập huấn được hai nội dung về “Dạy học cho trẻ mắc chứng khó đọc” trong năm học 2016-2017 và “Các hoạt động hỗ trợ trẻ có nhu cầu giáo dục đặc biệt trong trường mầm non và tiểu học” trong năm học 2017-2018. Có thể đánh giá việc lãnh đạo giáo dục hòa nhập ở các trường tiểu học được thực hiện ở mức độ khá, tuy nhiên hiệu trưởng cần chú ý nhiều hơn đến việc chỉ đạo, tạo động lực cho giáo viên trong thực hiện nội dung giáo dục về kiến thức, kỹ năng xã hội, chăm sóc sức khỏe và phục hồi chức năng cho việc giáo dục hòa nhập vì thời gian thực hiện nội dung này là một quá trình lâu dài, xuyên suốt cả năm học.

Công tác “Kiểm tra công tác giáo dục hòa nhập học sinh của giáo viên bộ môn”, “Kiểm tra công tác giáo dục hòa nhập học sinh của Đoàn - Đội”, “Kiểm tra các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp của các bộ phận” được thực hiện thường xuyên có kế hoạch. Tuy nhiên phần nội dung “Kiểm tra công tác giáo dục hòa nhập học sinh của giáo viên chủ nhiệm” đánh giá yếu, điểm trung bình 1.91. Qua trao đổi với cán bộ quản lý nội dung kiểm tra này khó thực hiện do một số yếu tố sau: Chương trình, nội dung giảng dạy phải hướng tới từng cá nhân học sinh do đó

cán bộ kiểm tra cần có chuyên môn về giáo dục hòa nhập. Hầu hết các trường ở Quận 11 giáo viên cũng có lập kế hoạch giáo dục cá nhân cho trẻ nhưng thường lập theo kinh nghiệm và học lẫn nhau, chưa thực sự có kiến thức chuyên sâu trong công việc này. Việc lập kế hoạch giáo dục cá nhân cũng không theo một quy trình nhất định, mà thường là do giáo viên tự làm, có sự tham gia đánh giá của ban giám hiệu và có thể có phụ huynh cùng tham dự. Việc thiếu các chuyên gia có chuyên môn sâu như chuyên gia trị liệu ngôn ngữ, chuyên gia tâm lý, nhân viên công tác xã hội, v.v cũng là nguyên nhân dẫn đến việc các kế hoạch giáo dục cá nhân không theo một quy trình nhất định, mang tính tự phát.

4. BIỆN PHÁP QUẢN LÝ GIÁO DỤC HÒA NHẬP Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC QUẬN 11, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

4.1. Nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý, giáo viên về quản lý giáo dục hòa nhập ở trường tiểu học

Hiệu trưởng cần quán triệt đến từng cán bộ quản lý, giáo viên nội dung tổng thể về giáo dục hòa nhập ở trường tiểu học. Mục tiêu của giáo dục hòa nhập ở trường tiểu học: về giáo dục kiến thức, kỹ năng xã hội, chăm sóc sức khỏe và phục hồi chức năng. Ý nghĩa của giáo dục hòa nhập ở trường tiểu học, tầm quan trọng của việc quản lý giáo dục hòa nhập: nội dung quan trọng nhất là mọi người phải nhận thức rằng giáo dục hòa nhập không phải là hoạt động mang tính nhân đạo, từ thiện mà đó là trách nhiệm của cá nhân, nhà trường để thực hiện quyền công bằng, bình đẳng trong giáo dục hòa nhập; giáo dục hòa nhập là mô hình giáo dục hoàn thiện nhất, có hiệu quả nhất cho trẻ học hòa nhập.

4.2. Tăng cường việc lập kế hoạch giáo dục hòa nhập ở trường tiểu học

Lập kế hoạch giáo dục hòa nhập theo năm học; Lập kế hoạch tiếp nhận trẻ học hòa nhập; Lập kế hoạch xác định nhu cầu, khả năng của trẻ học hòa nhập; Lập kế hoạch xác định mục tiêu, lập kế hoạch giáo dục cá nhân cho trẻ học hòa

nhập; Lập kế hoạch thực hiện việc giáo dục về kiến thức, kỹ năng xã hội, chăm sóc sức khỏe và phục hồi chức năng cho trẻ học hòa nhập; Lập kế hoạch kiểm tra đánh giá giáo dục hòa nhập. Cán bộ quản lý cần chú ý thực hiện lập kế hoạch xác định nhu cầu, khả năng của trẻ học hòa nhập và kế hoạch xác định mục tiêu, lập kế hoạch giáo dục cá nhân cho từng trẻ khuyết tật vì đây là nội dung quan trọng nhưng chưa được quan tâm thực hiện ở các trường. Có kế hoạch thì hiệu trưởng phân công cho các bộ phận khác thực hiện. Do đó cần thực hiện bồi dưỡng kỹ năng lập kế hoạch cho cán bộ quản lý, giáo viên thực hiện giáo dục hòa nhập để đảm bảo hiệu quả định hướng của kế hoạch.

4.3. Thực hiện tốt việc kiểm tra giáo dục hòa nhập

Luôn tăng cường kiểm tra giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật giúp cán bộ quản lý nắm được tiến độ, mức độ thực hiện giáo dục hòa nhập của các thành viên, tổ chức; phát hiện được những ưu điểm, hạn chế trong việc quản lý để từ đó có những biện pháp điều chỉnh phù hợp nhằm đạt mục tiêu trong quản lý giáo dục hòa nhập. Đảm bảo quản lý giáo dục hòa nhập đạt mục tiêu đã đề ra trong kế hoạch thì việc kiểm tra là một yêu cầu không thể thiếu đòi hỏi người cán bộ quản lý phải thực hiện thường xuyên. Thực trạng việc kiểm tra giáo dục hòa nhập ở các trường tiểu học Quận 11 được thực hiện tương đối tốt, biện pháp này cần tiếp tục được thực hiện một cách khoa học, khắc phục những hạn chế còn tồn tại của việc kiểm tra trong thời gian qua. Thực hiện đầy đủ việc kiểm tra, đánh giá toàn diện các nội dung trong kế hoạch quản lý hoạt động giáo dục hòa nhập của nhà trường, trong đó nhiệm vụ trọng tâm là kiểm tra việc tiếp nhận trẻ khuyết tật, kiểm tra việc giáo dục về kiến thức; kỹ năng xã hội; chăm sóc sức khỏe, phục hồi chức năng cho trẻ khuyết tật; kiểm tra việc thực hiện công tác kiểm tra, đánh giá trẻ khuyết tật.

4.4. Đẩy mạnh sự phối hợp giữa các lực lượng trong việc xây dựng môi trường giáo dục hòa nhập tốt nhất cho trẻ khuyết tật

Gia đình: là người đầu tiên phát hiện để thực hiện can thiệp sớm cho trẻ học hòa nhập; chuẩn bị tâm thế đến trường; phối hợp với nhà trường, chính quyền địa phương chăm lo, giáo dục cho trẻ học hòa nhập; thực hiện các yêu cầu của nhà trường, chính quyền địa phương trong quản lý giáo dục hòa nhập cho trẻ.

Trường học: đóng vai trò chủ đạo trong quản lý hoạt động giáo dục hòa nhập tại nhà trường với các nhiệm vụ chủ yếu: tiếp nhận trẻ học hòa nhập; sắp xếp, bố trí các lớp học phù hợp với trẻ; xây dựng và thực hiện kế hoạch hoạt động giáo dục hòa nhập; xây dựng môi trường giáo dục hòa nhập thân thiện, đảm bảo quyền bình đẳng trong mọi hoạt động giáo dục; phối hợp với các lực lượng khác trong giáo dục hòa nhập; hỗ trợ thực hiện các hoạt động can thiệp sớm và phát triển kỹ năng cơ bản cho người khuyết tật để hòa nhập cộng đồng; cung cấp thông tin về giáo dục của trẻ học hòa nhập đang học hòa nhập cho hội đồng xác định mức độ khuyết tật của phurong; phát triển năng lực chuyên môn cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên đáp ứng nhiệm vụ giáo dục hòa nhập; huy động nhân lực hỗ trợ và sử dụng nguồn ngân sách Nhà nước dành cho việc thực hiện nhiệm vụ giáo dục hòa nhập theo quy định của pháp luật.

Địa phương: chỉ đạo các ban, ngành phối hợp với ngành giáo dục điều tra, phát hiện, can thiệp sớm và giáo dục hòa nhập dành cho người khuyết tật tại địa phương; tuyên truyền, ưu tiên đặc biệt các nguồn lực cho các tổ chức có chăm sóc, giáo dục cho người khuyết tật.

5. KẾT LUẬN

Quản lý giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật ở trường tiểu học là tập hợp các tác động của chủ thể quản lý vào các hoạt động lập kế hoạch, tổ chức, lãnh đạo, kiểm tra giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật, sử dụng các nguồn lực của tổ chức để thực hiện mục tiêu quản lý giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật. Việc lập kế hoạch, tổ chức, lãnh đạo, kiểm tra được thực hiện ở tất cả các nội dung của giáo dục hòa nhập: tiếp nhận

trẻ khuyết tật học hòa nhập; xác định năng lực, nhu cầu của trẻ; xác định mục tiêu giáo dục, lập kế hoạch giáo dục cá nhân; thực hiện công tác giáo dục về kiến thức, kỹ năng xã hội, chăm sóc sức khỏe và phục hồi chức năng; kiểm tra đánh giá giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật. Quản lý giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật nhằm mục tiêu phát triển tối đa, toàn diện cho trẻ khuyết tật về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ,

khả năng lao động, giúp trẻ hoà nhập được với môi trường xã hội bình thường. Quản lý giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật được coi là một nhiệm vụ được lồng ghép phối hợp chung trong hoạt động quản lý giáo dục nói chung và quản lý nhà trường nói riêng, mang tính tổng thể quản lý giáo dục nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay ở nước ta nói chung và các trường tiểu học Quận 11 nói riêng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2012), *Thông tư số 50/2012/TT-BGDĐT của Bộ Giáo dục và Đào tạo: Sửa đổi, bổ sung Điều 40; bổ sung điều 40a của Thông tư số 41/2010/TT- BGDĐT ngày 30 tháng 12 năm 2010 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Điều lệ Trường Tiểu học.*
2. Nguyễn Xuân Hải (2015), *Quản lý giáo dục hòa nhập trẻ khuyết tật cấp tiểu học*, Nxb. Đại học sư phạm, Hà Nội.
3. Liên Hiệp quốc (2007), *Công ước về quyền của người khuyết tật.*
4. Quốc hội (2016), *Luật Trẻ em*, Quốc hội khóa XIII, kỳ họp thứ 11.